

Danmark, Atlantpakten och atomvapnet

Något hållbart säkerhetssystem har inte kunnat utformas i Förenta nationerna; ett skandinaviskt försvarsförbund har inte kunnat komma till stånd. "Den enda uppnåeliga garantin för Danmarks fred och säkerhet blev därför inträde i Nato, som är ett kollektivt försvarssystem, utslutande med syfte att hindra krig och utan aggressiva avsikter." Så skriver den danske statsministern i förordet till en nyss utgiven skrift, som han varmt rekommenderar, "Atlantpakten och Danmark", med lektorn vid Århus universitet Reske-Nielsen och den danske militärchefen general Kragh som författare. Det är en högst upplysande bok, vars sakuppgifter och resonemang borde vara av betydelse även i den svenska försvarsdebatten.

Ur den ingående redogörelsen för uppbyggnaden under Atlantpakten skall blott ett par centrala punkter här refereras. Nato-staternas samlade försvarsutgifter 1949—1956 var 372 miljarder dollar; av detta belopp kommer 284 miljarder, eller omkring 75 procent, på USA. Danmark har från USA under denna tid fått krigsmateriel för omkring två miljarder svenska kronor; detta innebär — liksom motsvarande siffror i Norge — att bortåt hälften av försvarskostnaderna täckts genom sådana bidrag. "Tack vare vapenhjälpen har det lyckats att utrusta Natos europeiska försvarstyrkor utan att ländernas ekonomi belastats på ett överdrivet sätt. Euhuru de totala försvarsutgifterna inom Nato tredubblats sedan 1949, har det i själva verket lyckats för flertalet länder att under samma tid öka nationalinkomsten och stegra såväl sysselsättningen som produktionen av 'civila' varor."

Ryssland vill avskaffa atomvapnen, fastslår man, eftersom det härigenom med sina väldiga arméer skulle nå absolut överlägsenhet i Europa. "Om man avskaffade atomvapnet skulle Sovjet med sina 175 divisioner och 20 000 flygplan snabbt kunna besegra de ytterst underlägsna Nato-styrkorna i Europa och erövra hela kontinenten och de brittiska öarna. USA skulle kanske fortsätta kriget, men vilken utsikt skulle det ha att befria Europa? Och när? Och vad skulle det vara att befria?" Om den västliga världen inte önskar "fred till varje pris", kan den därför inte gå med på att avskaffa atomvapnet.

Kapitulation betyder inte säkerhet mot ödeläggelse och stora förluster i människoliv. Om Danmark skulle ge sig, blir landet en bas för ryssarna och föremål för angrepp från den andra sidan. En kapitulation betyder också något annat: "massutrotning genom deportation, koncentrationsläger och terror. Och för dem som får lov att bo kvar betyder underkastelsen att inordna sig i en livsform som är dem än mera främmande än det naziststyre som överallt i Västern framkallade en spontan reaktion."

Den maktbalans som uppnåts genom de nya vapnen, och som har varit villkoret för Väst-

europas frihet, kan resultera i ett världskrig, där de svåraste förstörelsemedlen omedelbart sätts in. Men vapnets fruktansvärda natur kan också leda till att lokalt begränsade krig uppstår utan det totala kriget som konsekvens eller i varje fall som omedelbar konsekvens. I vilket fall som helst är kärnvapen nödvändiga inte bara för strategiska, utan också för mera begränsade taktiska ändamål. "På detta område försiggår en oavslutad utveckling i sådan riktning att atomgranater och atomraketer i framtiden efter hand kommer att betraktas som konventionella vapen och delvis kommer att ersätta det vanliga artilleriet och de taktiska flygstyrkorna i deras roll som direkt stöd för operationer på marken. Man kommer småningom att ha till förfogande ett stort antal typer av olika storlek och verkan att användas med hänsyn till karaktären av det mål som man vill ödelägga, och de kommer att inordnas i arméernas divisioner och regementen på samma sätt som artilleriet i dag."

Genom Atlantpakten är Danmark försäkrat om hjälp vid anfall med alla vapen som kan behövas för ett effektivt försvar, alltså även atomvapen. Men redan nu får Danmark liksom Norge — ett förhållande som ofta förbises eller rent av

förnekas i den svenska debatten — utskjutningsanordningar och projektiler som kan förses med atomladdningar. Närmast gäller det artilleriraketen "Honest John" och luftvärnsraketen "Nike". Dessa hör till de mindre för de nya sprängladdningarna avsedda pjäserna, men några få sådana pjäser med atomladdningar har större verkningsförmåga än hela det svenska artilleriet sådant det nu är. Det är självfallet att atomladdningar vid anfall omedelbart kommer att ställas till Danmarks och Norges förfogande.

Atlantpakten ger inte 100 procents säkerhet, det kan intet land uppnå, betonas i den danska skriften. Den ger emellertid "en stor preventiv säkerhet mot krig och mot isolerat angrepp på vårt land, liksom den ger oss en rimlig chans att avslå ett eventuellt angrepp och att hindra en ockupation med de följder den har". Utanför Atlantpakten är en så hög grad av säkerhet inte möjlig att nå. Men vi kan sannolikt utan att ingå i pakten vinna en ofantligt mycket högre grad av säkerhet än den vi nu har och därmed i samma grad minska risken för krig. Det skulle ske genom inköp av de apparater som behövs för användning av atomladdningar, varvid själva laddningarna skulle bli disponibla om Sverige blev angripet. För en medlem av Atlantpakten, skriver labours försvarsminister Strachey, är det högeligen önskvärt att kunna avskräcka en motståndare, men "det är en ofrånkomlig nödvändighet för en alliansfri stat. Denna förmåga att avskräcka kan endast ernås genom innehavet av atomvapen."